

OSTAJAN OPAS

- OSTOTYÖVAATE JA PESETYS
- TYÖVAATEVUOKRAUS

Pekka Kopra Samuli Remes

© Tekstilihuoltoliitto ry 2018

MITÄ JOKAISEN YRITYKSEN PITÄÄ TIETÄÄ TYÖVAATETUKSESTA/ TYÖVAATTEIDEN HUOLLOSTA?

Mitä työvaatteiden tarvekartoituksessa on selvitettävä?

- > Tarvitaanko yrityskohtaisia vai vakiomallisia **työvaatteita***, jotka ovat lialta suojaavia tai tuotteita suojaavia vai terveyttä suojaavia **suojavaatteita****?
- > Ovatko vaatteet 1- vai 2-osaisia ja tarvitaanko lisäsuojausta kuten esiliinaa, käsineitä, päähinettä sekä työjalkineita? Tarvitaanko vaatteiden malleissa lisää yksityiskohtia kuten heijastinnauhoja, polvitaskuja, henkilökortti- ja/tai puhelintaskua sekä mahdollisia lisätaskuja työkaluja varten?
- > Tuleeko työasuissa olla yrityksen logo ja/tai työntekijän nimi? Olisivatko ne silkkipainettuja, brodeerattuja vai siirtokuvia? Mikä voisi olla yrityksen vaatteiden värimaailma?
- > Kuka yrityksessä vastaa suojavaatteiden riskikartoituksen laatimisesta?

Vaatteiden hankinnasta?

- > Mitkä ovat tarvittavien työvaatemallien hankinta- ja varastointimäärät sekä miten näiden vaatemäärien saatavuus varmistetaan? Lisäksi on sovittava vaatemallien jatkuvuus ja lisätoimitusten toimitusajat sekä mahdolliset mallikohtaiset tilausminimit. On myös varmistettava mahdollisten erikoismitallisten vaatteiden saatavuus ja hinnat.
- > Miten tehdään työvaatteiden tarve- ja kokokartoitus? Kuka hoitaa mahdollisten yritys- ja/tai nimikointimerkkien kiinnittämisen vaatteisiin?

Onko tarvekartoituksessa huomioitava keskipitkällä jännteellä yrityksen työntekijämäärän muutokset?

Onko mahdollisia yritys- tai toimialakohtaisia erityisvaatimuksia työ- ja tai suojavaatteille?

Mitä muuta yrityksen työvaatetusta harkitessa pitää ottaa huomioon?

Mikä on työ- ja/tai suojavaatteiden pesetys- ja huoltotarve?

- > Määritteleekö sitä joku lainsäädäntö, työehtosopimus, joku viranomaistaho vai tuleeko se yrityksen sisäisistä laatuohjeista, työssä viihtymisestä? Perustuuko se työturvallisuuden varmistamiseen, yrityksen yhteiseen ilmeeseen (imago)?

***Työvaate** tai ns. ammattivaate suojaa työntekijää tai työntekijän omia vaatteita likaantumislta tai vaihtoehtoisesti työtä työntekijältä (vrt. esim. elintarviketeollisuus).

****Suojavaate**, joka on suunniteltu suojaamaan terveyttä tai turvallisuutta, kuuluu henkilösuojaimein. Henkilösuojaimet tunnistaa henkilösuojaindirektiivin (Suomessa VNp 1406/93) mukaisesta CE-merkinnästä, joka kertoo käyttäjälle vaateen suojaustason. Työnantaja on velvoitettu (VNp 1407/93) valitsemaan työpaikan riskien kartoituksen perusteella työntekijöille suojavaatteet työtehtäviin, joissa selkeästi tarvitaan suojaa.

> Kuinka usein työtehtäväkohtaisesti vaatteet pitää pestä/pesettää? Kuka sen arvioi (työsuojeluvaltuutettu, lähiesimies, tuotannonjohto, joku muu; kuka)? Työ- ja suojavaatteiden pesetyssykli vaikuttaa suoraan hankittavaan/tarvittavaan vaatemäärään/työntekijä.

> Vaatteiden pesu- ja huoltokierron sisäinen logistiikka on suunniteltava ja ohjeistettava. Vaatteiden varastointi(paikka) ja luovuttaminen käyttäjille (kuittaus?) on ratkaistava. Likaisten vaatteiden nouto(paikka) pesulaan ja puhtaiden asujen palautus varastoon sekä niiden jakelu käyttäjille (nouto vaatevarastosta, jakelu lokerikkoon tai vaatekaappiin tai joku muu tapa) on päätettävä.

> Hoitaako vaatteiden sisäisen logistiikan yrityksen oma työntekijä vai joku ulkoinen alihankkija (esim. siivousliike, pesula, joku muu)? Mahdollinen työ- ja suojavaatehävikki ja sen seuranta. Kuka ja miten valvotaan työssä käytettävien vaatteiden siisteys- ja kuntotaso, milloin vaate uusitaan (työturvallisuus, yleinen siisteystaso, imago) ja varmistetaan, että uusittaville vaatteille on saatavilla korvaavat työvaatteet.

> Kuinka paljon työ- ja suojavaatteiden pesu- ja huoltokierron hoitamiseen käytetään työaikaa (kustannus)?

Edellä kerättyjen tietojen pohjalta neuvotellaan ja pyydetään tarjoukset alan toimijoilta

> Omista eli ns. ostovaatteista otetaan yhteyttä työ- ja suojavaatteita myyviin yrityksiin ja sovitaan tarvittavat tuote-esittelyt ja tehdään tarjouspyynnöt. On myös varmistettava tuotteiden teollinen pestävyys.

> Työ- ja suojavaatteiden pesettämistä varten pyydetään **pesulapalveluja*** tarjoavia toimijoita (tarvittaessa) esittelemään pesu- ja huoltopalveluitaan, mahdollisesti myös hoitamaan jakelu yrityksessä.

> Otetaan yhteyttä **työvaatevuokrausta**** harjoittaviin yrityksiin ja sovitaan tarvittava kokonaiskartoitus palvelukuvauksineen, työ- ja suojavaate-esittelyineen, selvitetään sopimuskauden (-sien) pituus, jakelu tiloissa, mahdollinen korvautusmenettely sekä mitenkä hoidetaan henkilökunnan vaihtuvuus tai henkilöstömäärän voimakas kasvu tai lasku.

Työ- ja suojavaatteita pesevien ja vuokraavien yritysten toiminnanohjauksista sekä laatu- ja ympäristöasioista on tietoja Tekstiilihuoltoliiton kotisivuilla (<http://www.tekstiilihuolto.fi>)

Poistotekstiilit kierrätetään aina ensisijaisesti tai ne hävitetään sijaintikunnan ympäristöviranomaisten kanssa sovitulla tavalla.

Em. pohdintojen ja saatujen tarjousten perusteella laaditaan keskenään vertailukelpoiset tarjouskokonaisuudet (ostovaate+ pesetys / työvaatevuokraus) ratkaisun tekemistä varten.

*Teollisessa **pesulapalvelussa*** toimija pesee ja pakkaa teollisesti pestävät työvaatteet. Erikseen sovittaessa pesula myös huoltaa ja kuljettaa ne. Pesula veloittaa jokaisesta suoritetusta työstä erikseen.*

Työvaatevuokrauksessa* vuokraaja hankkii, pesee, huoltaa, pakkaa ja kuljettaa vuokraajalle käyttöön työvaatteet ja perii niistä maksuna sovitun vuokran.*

Työ- ja suojavaatteiden ostolaskenta (arvio 1+2 vuotta) alv 0 %, vaatemallit ja -materiaalit

Aloitustarve/työntekijä (jos pesetys 1kpl/vko, tarvitaan 3 asukertaa/henkilö) * työvaatteiden käyttäjät

Tilataan **omaan vaatevarastoon** x kpl ja arvioidaan **täydennystarpeet** (esim. seuraavan kolmen vuoden aikana)

Lisätaskut (puhelin, työkalu tms.) kpl hinta kiinnityksineen, jos eivät ole valmiina perusmallissa

Yritys- ja nimikointimerkit kiinnitettyinä vaatteisiin (ei housuihin, avosuojaan)

Vaatteiden muutostöiden kustannukset yhteensä

Mahdolliset **toimituskulut ja -lisät**, sekä arvio ennakoimattomista kuluista (esim. hävikki)

Varasto- ja varastointikulut, oman henkilökunnan **työkulut**

Vaatteissa kiinni oleva **oma pääoma** ja ennakoitua **hinnankorotukset**

Laskennalliset hankinta- ja hankintakulut yhteensä 36 kk (3 vuotta)

Työ- ja suojavaatteiden pesetys- ja huoltolaskenta alv 0 %

Arvio työvaatteiden vuotuisesta **pesetystarpeesta** (kpl) = käyttäjämäärä kertaa arvioitu pesumäärä/henkilö /kpl/vko kertaa vuotuinen työviikkomäärä (44) = vuotuinen pesetyskpl ja tämä kertaa pesun hinta ja lisäksi arvio vaatteiden **korjausmäärästä** (minimihinta 10 min työ?)

Vaatteiden **merkkaus** pesulassa (aloitusmäärä * eur/kpl+ arvio lisävaatteiden merkkausmäärästä)

Kuljetus- ja jakeluveloitukset, mahdolliset kaappiveloitukset (vrt. työvaatevuokrauksen laskenta)

Muut toimitus- ja/tai laskutuslisät, sekä arvio ennakoimattomista kuluista sekä **oman henkilökunnan työkulut** sekä ennakoitua **hinnankorotukset**

Pesetys- ja huoltokulut yhteensä 36 kk (3 vuotta)

Työvaatteiden laskennalliset hankinta- ja huoltokulut yhteensä 36 kk aikana

Työvaatevuokraus, sopimuskausi 36 kk alv 0 %

Tuote	hlömäärä	kiintiö	eur/kpl/vko	eur/vko	eur/vuosi
Työvaate	A	B	C	$(A*B*C)=D$	$52*D$
Kaapit	kpl	eur/kpl/vko		eur/vko	eur/vuosi
Jakelukaapit	E	F		$(E*F)=G$	$52*G$
Keräilykaapit	H	I		$(H*I)=J$	$52*J$
Toimitus- maksut	eur/viikko	toimituspisteitä		eur/vko	eur/vuosi
Toimitus	N	Y		$(N*Y)=P$	$52*P$

Muut huomioitavat kertaluonteiset aloituskulut

Yritys- ja nimikointimerkit kiinnitettynä vaatteisiin (ei housuihin, avosuojaan), **tuotteiden merkkaukset** kaikkiin vaatteisiin. **Vaatteiden muutostöiden kustannukset** yhteensä. Näissä huomioitava myös mahdolliset vaatelisäykset

Muu palvelu (jos ei sisälly vuokrahintaan)

Kaapitus	eur/jakeluaika tuntia/vko			eur/vko	eur/vuosi
Jakelu	K	L		$(K*L)=M$	$52*M$
Kiintiö- muutokset	eur/lisäys tai vähennys	toimituspiste		eur/vko	eur/vuosi
	Q	R		$(Q*R)=S$	$52*S$

Muut, ei ennakoitavissa olevat, kustannustekijät sopimuskauden aikana sekä ennakoitavat hinnankorotukset

Tuotekorvaukset (tuottamuksellisesti rikkoutuneet, ei korjattavissa olevat, työvaatteet) sekä korvaukset työvaatehävikistä

Työvaatevuokrauksen laskennallinen kustannus sopimuskauden aikana (36 kk) yhteensä

OSTOVAATE

EDUT

- Kertaostoilla aina edullisin ostohinta
- Ei toimittajasidonnaisuutta
- Laaja malliskaala markkinoilta
- Mahdollisuus aina uusimpiin vaatemaleihin
- Vapaus vaihtaa vaatetuksella yrityksen ilmettä milloinkaan tahansa

HAITAT

- Vaikeuksia hankkia samaa mallia täydennysostoina
- Vaatteiden huollettavuus epävarmaa, laatutaso kirjava
- Kuka hoitaa ostot, huollon/pesun sisäisen jakelun järjestäminen
- Yritys- ja nimilogojen organisointi
- Kuluneiden/risojen vaatteiden uusinta sekä hävikin seuranta
- Työajan järkevä käyttö, mitä maksaa
- Sitoo pääomaa

VUOKRAVAATE

EDUT

- Pesu- ja käyttötestatut vaatteet ja materiaalit
- Käytössä viimeinen tietämys työvaatteista
- Kaikki samasta paikasta
- Työvaatteet ja suojavaatteet
- Nimi- ja yrityslogojen saatavuus
- Sisäinen logistiikka (jakelu-, keräilykaapit ym.)
- Pesetykset ja korjaukset sekä muu huoltaminen
- Henkilökohtaiset mittamuutokset
- Henkilöstön muutokset huomioiva
- Uudet ja poislähteneet henkilöt sekä kausityöntekijät
- Vaatemallien saatavuus koko sopimusajan
- Kustannusseuranta ja budjetointi helpohkoa
- Yritys-, osasto- ja henkilötason seurannat
- Vaivaton, ei sido pääomaa

HAITAT

- Sopimuskausisidonnainen (yleensä 36 kk)
- Vaikeuksia ymmärtää ja seurata laskutusperusteita
- Kiintiöt liian suurina suhteessa pesetyksiin => alipesetys
- Ei osata pesettää, käytetään liian kauan pesemättömiä asuja
- ”Myyty laatu ja ostettu laatu” erilaiset (korjaukset, risanvaihdot)
- Korvauksen ymmärtäminen
- Ei muisteta ilmoittaa poislähteneitä henkilöitä, laskutus jatkuu